

ПОЉОПРИВРЕДА И ШУМАРСТВО

ОРГАН САВЕЗА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ИНЖЕЊЕРА И ТЕХНИЧАРА ЦРНЕ ГОРЕ,
САВЕЗА ШУМАРСКИХ ИНЖЕЊЕРА И ТЕХНИЧАРА ЦРНЕ ГОРЕ И САВЕЗА
ВЕТЕРИНАРА И ВЕТЕРИНАРСКИХ ТЕХНИЧАРА ЦРНЕ ГОРЕ

ГОДИНА XI

ТИТОГРАД, 1965.

БРОЈ 3—4

Редовна скупштина Савеза пољопривредних инжењера и техничара Југославије

одржана 17. и 18. децембра 1965. године на Бледу

ЗАКЉУЧЦИ

I.

У времену од 17—18. XII 1965. године одржана је Редовна скупштина СПИТ Југославије на Бледу. На скупштини се расправљало о продуктивности рада у производњи кукуруза, меса и млијека као и о раду СПИТЈ у периоду од II конгреса (новембра 1962. године).

У току дискусије, као и у поднесеним материјалима, констатовано је да су у периоду од II конгреса СПИТЈ у области пољопривреде постигнута значајни резултати, нарочито на друштвеним пољопривредним газдинствима и у кооперацији са индивидуалним пољопривредним произвођачима. Стопа пораста укупне пољопривреде посљедњих година кретала се око 4,5% а на друштвеним газдинствима 17. У протеклом периоду постигнута су значајни успјеси у борби за модернизацију производње, подизање приноса, примјену савремене технологије, интеграционом повезивању са прерађивачком индустријом и пердузећима за промет пољопривредних производа.

Друштвена пољопривредна газдинства постала су још значајнији фактор на тржишту пољопривредних производа и активан чинилац у развијању сарадње са индивидуалним пољопривредним произвођачима. Велике промјене у друштвено-економском систему, развитак самоуправљања, већа материјална улагања и систем расподеле према ствареним резултатима у производњи утицали су да су друштвена газдинства стекла афирмацију и да све успјешније израстају у модерне крупне пољопривредне организације. Сва друштвена газдинства са 13% обра-

дивог земљишта дају преко 40% укупног тржног вишка пољопривредних производа у земљи.

Остварени су позитивни резултати и у развијању производне сарадње са индивидуалним произвођачима. Задруге и друге радне организације обухватале су око 15% обрадивих површина индивидуалних произвођача у разне облике производне сарадње. Производња која се остварује у кооперацији представља 35% укупне робне производње а 30% учествује у откупљеним пољопривредним производима. То значи да друштвено организована производња обухвата око 28% обрадивих површина, да учествује 38% у укупној пољопривредној производњи, 70% у тржном вишку и 65% у укупној производњи роба за тржиште.

Но, и поред свих постигнутих резултата у пољопривредној производњи, осјећа се дефицитарност неких производа због све већих потреба, а то има утицаја на кретање животног стандарда, укупну потрошњу, обезбојење сировина за прерађивачку индустрију и на платни биланс. Заостајање пољопривреде представља лимитирајући фактор укупног привредног развитка земље.

Економски услови привређивања и њихова стабилност представљају значајан фактор у развоју пољопривреде. Дуг период политике ниских цијена пољопривредним производима, као и тенденције да се преко премија, регреса и других инструмената дјелује на развој пољопривреде утицали су да је пољопривреда била дуго везана низом административних мјера. Нове привредне мјере побољшале су положај пољопривреде и створиле могућности да радне организације више утичу на процесе проширене репродукције. Побољшани услови створиће ширу материјалну основу за развој самоуправљања а материјални интерес произвођача све више ће постајати одлучујућа онага у повећавању производње и подизању продуктивности рада. Нови услови привређивања активираће све снаге у радним организацијама да се што рационалније искориставају постојећи производни капацитети, да се брже рјешавају проблеми у разним производним дјелатностима и да се будућа инвестициона улагања заснивају на тупом економском ефекту.

Савез пољопривредних инжењера и техничара је активно радио на спровођењу закључака VIII Конгреса СКЈ, ССРН Југославије, Савезне скупштине и других организација у вези са развитком пољопривреде и ту активност треба наставити у духу нових мјера у привреди.

II.

Досадашњи рад на интензификацији пољопривредне производње дао је низ резултата, али пораст производње није праћен одговарајућим порастом продуктивности рада. Зато се сада поставља као најважнији задатак брзи пораст продуктивности

рада, Борећи се стално са подизањем продуктивности рад, пољопривредни инжењери и техничари ће морати више да се баве рјешавањем проблема савремене технологије, организације рада, организације производње, расподјеле дохотка, отклањања несразмјера у производњи, развијању интеграционих кретања и општег техничког образовања радника.

Продуктивност рада у пољопривредним организацијама стално расте. Сви учесници у дискусији износили су постигнуте резултате у продуктивности рада, анализирали све факторе који дјелују на ту продуктивност, критички се освртали на недостатке у организацији рада и искоришћавања капацитета, указивали на правце даље активности пољопривредних инжењера и техничара и колектива у цјеловити ради рјешавања проблема из области продуктивности рада.

Посљедњих неколико година сјетно је побољшана технологија у производњи кукуруза, повећана употреба хибридног сјемена и интензивирана производња. Порасла је и продуктивност али она још заостаје иза технички развијених земаља. Ово показује да постоје још крупни недовољно ријешени технолошки, технички, организациони и други проблеми. Технолошка рјешења и избор машина нијесу у складу са крупном и специјализованом производњом кукуруза.

Високи трошкови производње и ниска продуктивност често су условљени разлозима субјективне природе: слаба организација радног мјеста, недовољна припрема потребних средстава за рад, непотпуно одржавање трактора и машина радница, недовољна стручна спрема радника и сл. Иако се веома брзо мијењају техника и технологија, тај развој не прати и одговарајућа организација рада заснована на научним методама. Систем расподјеле личних доходака није довољно разрађен нити прилагођен техничком и технолошком напретку као и новим условима рада.

Крупна производња и велика улагања у производњу кукуруза, подизање техничког и технолошког нивоа производње захтијевају савремену научну организацију рада да би та улагања и нова технологија били ефикасни.

Пољопривредни инжењери и техничари треба да се ангажују у рјешавању проблема продуктивности, рационалне организације извођења радних процеса; откривањем унутрашњих резерви и тако дају свој допринос увођењу у живот принципа привредне реформе као и стварању услова за бржи прелаз на 42-часовну радну недјељу.

Подносени реферати и дискусија о стању и проблематици повећања продуктивности рада у производњи млијека, свињског и повећег меса на друштвеним газдинствима у току 1961—1964. године указују на неке важне проблеме са којима се сусреће ова производња.

На друштвеним газдинствима још немамо стабилизовану производњу у сточарству, односно у производњи млијека, говеђег и свињског меса. То се види из кретања бројног стања стоке и производње у периоду од 1961. до 1964. године. Смањивање бројног стања стоке, нарочито крава, проузроковало је опадање броја условних грла на 100 ha укупне и обрадиве површине у напред наведеном периоду за нешто више од 12 условних грла. Но, захваљујући повећању производње по матичном грлу, ово смањење није много утицало на производњу по јединици површине. У истом периоду производња млијека по крави повећала се 36,3%, а производња меса по шрмачи 63,2%.

Према томе, смањивање броја крава у овом периоду може се објаснити и тиме што су газдинства вршила строгу селекцију запата, како би побољшали производне способности стоке, што је утицало, на једној страни, да се смањи број говеда, а такође и да се повећа просјечна производња по матичном грлу.

Пратећи утрошак рада за производњу 1 тне млијека, свињског и говеђег меса, види се да се стално смањује. Ово смањење је различито код појединих производњи у поређењу 1961. са 1964. год. и креће се од 32 до 48%.

У цјелини узевши, енергетска снабђеност рада није се у овом периоду много измијенила, али се просјечна величина стада скоро у свим организацијама повећала. Ово је дјелимично утицало да се смањи утрошак рада на јединицу капацитета. Али је ипак утрошак рада још релативно висок, што је последица малог броја грла које узгаја један радник. Заостајање у том погледу за развијеним земљама нарочито је велико у тову свиња и говеда а, исто тако, и у производњи млијека. Међутим, од укупног радног времена, у многим организацијама на ефективан рад отпада мање од 50%. Разумљиво да такав интензитет рада не може да обезбиједи продуктивност рада на високом нивоу, који је неопходан социјалистичком друштву. Ради тога је неопходна рационална организација рада а, упоредо, и механизација производње, чему треба посветити знатно већу пажњу, јер од тога умногоме зависи већа продуктивност рада. Организационо-технолошки поступци на испитиваним газдинствима у већини су неадекватни концентрацији стада и захтјевима производње великог сбима. Узроке дјелимично треба тражити и у објективним условима у којима се налазила ова производња. Ови објективни услови испољавају се у недостатку одговарајућих функционалних машина за механизацију производње. Поред тога, ни радна снага не одговара потпуно захтјевима ове производње. Међутим, има последица које се одражавају на продуктивност, а резултат су субјективних околности. Оне се испољавају у првом реду:

— у несавременој организацији рада и неефикасности искоришћавања радне снаге и других средстава рада. Саме органи-

зације би морале са више система да изграђују кадар за ову производњу, јер без тога нема ни високо продуктивне производње;

— на извјесној броју испитиваних газдинстава остварује се релативно висока продуктивност рада, која достиже ниво развијених земаља — мте млијека за око 2 часа, мте свињског меса за око 3 часа. Овакви резултати су остварени у оним организацијама у којима су механизација радних процеса и организација рада на вишем нивоу.

Указане потребе за повећањем продуктивности рада и резултати који се сада остварују говоре јасно о резервама које у том погледу постоје. Истовремено, то поставља пред наша друштвена газдинства потребу предузимања одлучнијих мера, које ће утицати на отклањање оних субјективних слабости које коче даље подизање продуктивности рада у овој производњи. То захтијевају и потребе извоза. Само у оним случајевима када је продуктивност рада на високом нивоу, наша земља може да буде конкурентна на иностраном тржишту.

Изучавање организације рада упоредо са даљим увођењем механизације мора бити стално средство за унапређивање ове производње. С овим питањем је повезана специјализација радника, расподјела личних доходака и увођење индустријске организације рада. Према томе, да би се остварила производња на научно заснованој организацији рада, потребно је у првом реду проучити и одредити факторе од којих зависе резултати. При овоме треба измјерити ове величине које утичу на резултате и поставити одређене законитости о којима се мора водити рачуна, а затим организовати производњу, регулишући и усаглашавајући постепено поједине факторе док се не добију најповољнији резултати, како у погледу продуктивности рада, тако исто и у погледу обима укупне производње.

Ради рационалнијег руковођења економском јединицом и радном организацијом у цјелини, потребно је побољшати оперативну и књиговодствену евиденцију. У том циљу ваља разграничити поједине трошкове и тако обезбиједити податке за утврђивање јединствених мјерила успјеха пословања. Ради преношења резултата научних истраживања из области економике предузећа, рационализације рада и сл. у праксу, потребно је разматрати да се у оквиру савјетодавног рада организује одговарајућа служба и повеже са аналогним институтима и факултетима.

III.

1. Најважнији задатак на плану активирања организација пољопривредних инжењера и техничара јесте даље организационо јачање друштава у општинама. Ради тога Централни одбор Савеза пољопривредних инжењера и техничара Југославије, ре-

публички савези и друштва у комунама предузеће опсежне и систематски разрађене мјере, засноване на јасно постављеним и актуелним задацима, како би се што брже и што ефикасније остварило веће обухватање пољопривредних инжењера и техничара у чланство наших организација, избор најактивнијих чланова у руководства општинских друштава нашег Савеза, интензивнија међусобна повезаност наших струковних организација (друштво, Савез у орезу, Савез у републици и Савез у Федерацији) и успостављање сталне потпуније сарадње са друштвено-политичким заједницама, радним организацијама у пољопривреди и другим друштвеним и масовним организацијама у општини и републици.

2. Активност друштава у општинама, савеза у републикама (покрајинама) и Извршног одбора нашег Савеза треба да се првенствено развија преко сталних комисија и стручних секција, које треба боље организовати и формирати од најактивнијих пољопривредних инжењера и техничара.

3. Прилагођавање метода рада и цијелокупне активности наших организација на разним нивоима мора бити више у духу свих промјена у нашем друштвеном систему и на линији даље изградње политичког и комуналног система. Зато је у новим условима потребно изграђивати и одговарајуће видове сарадње између друштава и савеза наших струковних организација, друштвено-политичких заједница и других друштвених и масовних организација, усклађивати програме рада и настојати да се споразумно захвате и третирају актуелни проблеми, одаберу најактуелнија питања и постигну што бољи резултати у раду.

Посебно треба остварити већу координацију у раду наших комисија и секција које постоје мање-више на свим нивоима наше организације.

4. У спровођењу мјера привредне реформе у пољопривреди, активност организација пољопривредних инжењера и техничара треба да се оријентише нарочито у погледу:

а) бољег искоришћавања постојећих производних капацитета, откривања резерви ради оптималног активирања производних потенцијала, правилнијег распореда стручно-квалификованог кадра по економским јединицама.

б) унапређивања пољопривредне производње на бази шире подјеле рада, специјализације, примјене савремене технологије, употребе модерне технике и боље организације рада;

ц) изналажења и реализације прогресивних производних рјешења и модернизацији производње у циљу подизања продуктивности рада као основног фактора који једино може одлучивије утицати на укупну стабилизацију привреде и даље кретање животног стандарда;

д) изучавања искустава и даљих услова за развој производне сарадње између пољопривредних организација и индивидуалних пољопривредних произвођача;

е) заузимања ставова у даљој инвестиционој оријентацији пољопривредних организација водећи строго рачуна о квалитету инвестиционог програма, економским ефектима и општим смјерницама наше економске политике и

ф) сталног анализирања пословања пољопривредних организација и правовременог указивања органима управљања на све слабости и запажања у току реализације производних процеса и других пословних акција у радним организацијама са предлозима мјера за отклањање недостатака и успјешније пословање.

5. Обимни задаци у даљем унапређивању пољопривредне производње, актуелност проблема економике и продуктивности рада и неопходност бржег развоја друштвених односа у пољопривреди захтијевају знатно шире, организованије и ефикасније ангажовање научноистраживачке и стручне службе.

6. Упорније и одређеније се ангажовати у радним организацијама, као и друштвено-политичким заједницама да се у већем броју и брже запошљавају пољопривредни инжењери и техничари, да се повољније рјешавају њихови услови живота и рада и да стручњаци у пољопривредним организацијама, аграрно-прерађивачкој индустрији и другим специфичним предузећима која раде за пољопривреду заузму одговарајућа радна мјеста.

7. С обзиром да развој пољопривредне науке брзо напредује, да улога науке нагло расте и да се квалитетно мијења, потребно је предузети ширу и организованију активност на допуњавању и актуелизирању стручног образовања пољопривредних инжењера и техничара. Организације нашег савеза треба да предузму мјере код органа управљања у радним организацијама и код друштвено-политичких заједница ради обзбјеђења услова за стално и систематско школовање и оспособљавање пољопривредног кадра.